

KASVATUS.

Nr. 1

3 aastakäik.

JAANUAR

1921.

KASVATUSTEADUSLINE AJAKIRI.

A. Albo.

720 a.

EESTI ÕPETAJATE LIIDU HÄALEKANDJA.

TOIMETUS:

J. Annusson, O. J. Kiesel, J. Piiskar, K. Õunapuu,
Hans Roos (peatoimetaja).

Toim. aadress: Pikk tänav nr. 54, telefoni nr. 14-63.

S I S U:

1. J. Annusson: Võetud sihis edasi.
2. J. Sillaots: Sõda, lapsed ja õpetajad.
3. Välismaalt: Rahvakooli õpetajate palk Soomes. — Saksamaalt.
4. ORGANISATSIOONIDE TEATED: Eesti Õpetajate Liidu ajutised kodukorra määrused. — Eesti Õpetajate Liidu asemikkude kogu aasta koosolek.
5. Üued raamatud.

Gesti Sotsiaaldemokraatlike Töölise Partei häälekandjana

ilmub 1918. aastast saadik Tallinnas
suur poliitiline ja kirjandusline päewaleht

„Sotsiaaldemokraat“

kelle ümber on koondunud iseteadlik Gesti töölisteklass, teda toetades
kaastöö ja lehe laialilaotamisega.

„Sotsiaaldemokraat“ on oma ülesandeks teinud laiema rahwastihi — eriti tööliste-
klassi — huwide kaitsmise ja tema parema tulewiku eest wõitlemise.

„Sotsiaaldemokraat“ paljastab kõiki wäärnähtusi ja pahesid, mis Gesti elul ette-
tulewad, ära näidates neid tarwidusi, mis tähta tuleb ja uuendusi, mis waja ellu wiia.

„Sotsiaaldemokraadi“ kodumaa kirjasaatjad walgustawad kohalikka olusid ja tööliste
seisukorda, ette tuues puudusi, mis tarwis kõrvaldada.

„Sotsiaaldemokraat“ toob iga päew pikemaid kirjeldusi ehk lühemaid teateid tööliste
ja sotsiaalseltse liikumise üle, nii välismaal, kui siiseriigis.

„Sotsiaaldemokraat“ on ainulene tööliste päewaleht Gestis, keda lugeda, kaastööga
toetada ja laiali laotada on iga tööliste kohus.

„Sotsiaaldemokraat“ jõuab teistesse linnadesse juba ilmumise päewal.

„Sotsiaaldemokraadis,“ mida loewad töölistes nii maal, kui linnas, awalbawad
tööliste ühifused oma kuulutused.

Tellimise hind:

1 kuu peale postiga 75 m., postita 68 m.

3 " " " 252 " " 204 "

Wälismaale 100 marka kuus.

Üht nummer 3 marka.

Tellimisi wõtawad vastu postiasutused ja
lehe tellimiste wastuwõtjad.

Kuulutuste hinnad:

Kuulutuste küljel 3 marka m./m.
Tekstis 6 " "
Esimesel leheküljel 5 " "

Tööotsimiste ja kutseühifuste kuu-
lutused 75% odawamad.

Toimetuse ja talituse Tallinnas: Kuninga tän. nr. 6.

Rontor on awatud kella 8—6. — Telefon 361.

Adress kirjawahtetuseks: Tallinn, „Sotsiaaldemokraat“.

Üksikute numbrite müük kõigis linnades ja raudtee raamatu-
kauplustes.

1053.
1921

Eesti Õpetajate Liidu häälkandja

Nr. 1

Jaänuar 1921.

3. aastakäik

Õõetud sihis edasi!

J. Annusson.

Kastawahetus tõi enesega meie riigi ellu juure muudatuse kaasa. Usutaw Kogu lõpetas oma tegemise ning andis wabariigi saatuse juhtimise Riigikogule edasi. Usutama Kogu kaudu seadis rahwas ülesse need alused, mis tema õigusi ja riigikorda üleüldiselt määravad. Üleüldised alused ja sihid ei ole aga weel elu ise; kõige paremate põhimõtete ning tahtmise juures talitatakse sagedasti nõnda otstarbetult ning wõõriti, et iga-sugused hüüdsõnad tähtsuse kaotawad.

Ka meie riigielus tundub igal sammul konarlust ning puudust. Osalt tuleb see sellest, et meie ise ei ole weel suutnud uute olude kohaselt muutuda; minewikus saadud kaswatusse produktina töötame endises hoos edasi. Oleme alles igakülgselt wanadesse raamidesse pigistatud. Wõhiseaduse kõrwal juhivad kodaniku elu endised, nüüd mitmeti wananenud seadused ja määrused. Kui ka nad mõnelgi juhtumisel ebaloomulikutena tunduwad, siiski on see misda-pääsematu — dura lex, sed lex (seadus on wali, kuid ta on seadus)! Nende

seaduste uuendamisele asub Riigikogu. Paljud neist puudutawad kas otsekohese ehk laudselt kooli ning kaswatusse ala, mis-pärast õpetajaskond tohiks nende wastu elawat huwi awaldada ja nende loomisest osa wõtta.

Seadus on nagu laps, keda rahwa organism eneses teatud aja kannab ning lõpuks ilma sünnitab; enneaegne seadus on kiratsemisele ehk täielikult kadumisele määratud. Teisest küljest on aga tarwilik, et seaduse andmisega liig kaua ei wiivitataks. Sünnitamine on waludega ühenduses, ja ka seadus ei satu ilma waluta maailma, kuna ju iga suhete muudatus ühe ehk teise huwisid riimab. Kuid nagu lapse sünnitamise wiivituse tagajärjeks on ema surm, nõnda sureb ka riik ehk rahwas, kui ta ei suuda omale äraiganemud korra asemele uut, ajakohasemat luua.

Waewalt võib kunagi jarnast filmapilkude leida, kus terve rahwas teatud uuendust heaks kiidab. Elu ise sünnitab kodanikke ka jarnaste määruste alla paendumata, mis neile ühel ehk teis

sel põhjusel ei meeldi. Sagedasti ole-
neb aga seaduse mittemeeldimine eelar-
wamistest; kõrwaldatse need, siis muu-
tub seadus wastuwõetawaks. Selarwa-
miste kõrwaldamine on aga kaswatus-
line tegewus, mispärast siit otsekohe sel-
gub, misjuguft tähtsat osa pedagoog
rahwa ning riigi elu korraldamisel män-
gib. Tema käes on seadusand-
liku töö kaswatusline külg, ja
see külg on sagedasti kõige tähtsam, kuna
paljas seadusandline akt weel ei suuda
määrust seaduseks teha.

Gesti kool on keskmiselt wõttes samas
arenemise järgus, milles meie terwe
riiklus praegu wiibib. Üleüldised alu-
sed on rajatud, on ka mõned parandu-
sed siin ja seal tehtud, üffikasjades näe-
me aga igal sammul wanu worme, ole-
me sunnitud neisse paendumas. Kui see
ka sagedasti õige raske on. On aga juh-
tumust, kus seda heameelega teeme —
on ju rihti kergem wana rada tallata,
kui uut otsida.

Kui palju on maksima pandud ning
kawatsetatud kooliuuendused ajakohased,
ja mida tuleks siin ligemal ajal ette
wõtta? Kas on algkoolide seaduse kaudu
maksimapandud ühtluskooli põhimõte meie
rahwale kohane, kas ei oleks usuõpetuse
koolist wäljajätmine liig warajane samm,
kas ei oleks lõpuks parem tähtsamate
uuendustega üleüldse kannatada, et wähe-
malt koolielus seda tasakaalu kuidagi alles
hoida, mis muudel aladel tõsiselt paigast
on waarunud?

Sarnaseid mõtteid awaldati juba
enne üffikutel juhtumustel, wiimasel ajal
on nad parempoolses ajatirjanduses ela-
walt esile toodud. Püütakse tõestada,
et suur osa õpetajastonna kawatsustest
on enneaegne sünnitus, mis asjata on
koolielu roopast wälja liikanud; isegi
üffikuid pedagoogilisi mõtteid, millel
wärskem wärw küljes, kahtlustatakse
mingisuguses üleatja löömisel.

Õpetaja seisukord on siin tihti õige
täbar. Iseäranis maal, kus ta üffinda

peab ennaft kõiksuguste süüdistuste eest
kaitsema ning efiarwamisi ümber liiktama,
mis sagedasti mõnesuguse sihilise wal-
gustuse tagajärjel on tekkinud. See käib
üffikutel üle jõu, ja nii mõnigi raugel.

Seda et tohi aga lubada! Igal
õpetajal peab olema selge arusaamine
tarwilistest uuendustest ning kindel tead-
mine, et nad tõesti tarwilikud ja aja-
kohased on. Siin peab weel nii mit-
mendat korda meele tuletama, et Gesti
õpetaja oma kooliuuenduses ei ole katju-
nud mingisugust Ameerikat üles leida; ta
on katjunud oma tegewuse aluseks seda
wõtta, mis mujal juba ammu aega maks-
mas on.

Ka ei ole ta siin kergemeelselt kopeeri-
nud. Kõnned korrad on küsimust koos-
olekutel ja kongressidel sõelutud ja kaalu-
tud, enne kui wastaw seisukoht wõeti.
Koolielus on nii mõnigi asi endisega
wõrreldes paranenud; on aga üffikuid
puudusi märgata, mis mõnikord kõige
tõsijema iseloomuga on, siis ei taha seda
keegi salata; püütakse asja tõsiselt paran-
dada. Süüdistajad aga ei peaks unus-
tama, et ka mujal kool hülgawas seisu-
korras ei ole, kus rahwas aastate pikkused
õjad on läbi kannatanud. Gesti õpetajas-
kond ei saa praegu üleüldse, waba töö-
jõuga uhfustada, ta on terwelt tööle
rafendatud; Gesti õpetaja ei ole kunagi
kawatsenud imefid teha, kuid ta on püü-
nud oma ülesannet jõudu mööda täita
ning selle kõrwal täieneda. Arusaadam,
et ta ei suuda neid rahuldada, kes imefid
ootawad. Meie kooliuuendus on seda
wõrd noor, et ka tema wastastel weel
andmed puuduwad ta hukkamõistmiseks.
Iga asja wõib arwustada, iga tõsine
wäide tuleb ka tõsiselt hinnata, kuid
juhustised, põhjendamatud süüdistused
ei tohi meid kõrwale kohutada walitud
sihist.

Algkoolide seadus on meie koolile
teatud kaju annud, kuid see on poolik;
Riigikogu peab ta lõpule wiima. Mittme-
sugused eriseadused ootawad kiiret walmis-

tanist ja maksupanemist — keis- ja erikoolide, kõrgemate õpeasutuste, erakoolide seadus, koolivalitjuse ja õpetajate kohta käivad määrused jne. Mitmes küsimuses on õpetajaskond oma arvamist juba avaldanud, teistes on ühelkõne otsus alles kujunemata; tulevasel kongressil on sel alal nii mõndagi ütelda. Seisukoha selgitamine on teisest küljest veel selle pärast tähtis, et tuleval suvel

ühis-Soome kongressil Eesti õpetajaskond oma arvamistega peab esinema.

Nii siis seisab praegu õpetajal mitmekülgne töö ees, mida ta kooli kui ka enese huvides peab tegema. Mittetegemine oleks allaandmine uuendusvästastele wooludele.

Selle juures sammume võetud sihis edasi, ilma et filmi kinni pigistamine tarviliste paranduste ning muudatuse ees.

Sõda, lapsed ja õpetajad.

J. Sillaots.

Rääkides sõjast ja lastest, ei saa mõnda pääseda toonitamaist sõja hävitavat mõju laste peale. On asju, mis ilma kasvataja teadliku kaasabit lapse hingeelu harilikult arenemisteelt kõrvale tõukavad, ja selles on just nüüdisaja kõrvaldamatud faktid sõja parandusena. Need faktid tõukavad sügavalt ja mitmet moodi lapse hingesse, kelle pühhita nähtavalt on muutunud, ja sellega peame meie rehkendama. On alal hoidunud waateid, et kooli-elu endiselt peaks minema, tähele panemata jättes aja juuri muudatusi.

Kasvataja ülesanne ei seis mitte ainult selles, et oma ametile lõpmata truu olla sel suurel ajaloolisel ajal, vaid ka selles, et teadvalt sündmustes opereerida, ning kokkuvõttes viia tõiasjad meelega ja õpilaste vastuvõtlikkusega.

Sõjast kõneledes on vaja näidata nõrkade ja tugevate rahvaste kokkuleppe peale, rõhutada kultuurilisi avaldusi, nagu usk, keel ja kombad; kõik need faktid peavad humanitaarjuse teenistuses olema. Õppides nüüdisist aegluga, tunnevad lapsed endid sarnastena kangelastena nagu: Ruperjanow, Irv, Ratasjapp j. t. ja ei tule inestada, kui meie õpilaste sõtta-jooksmise faktidega kokku puutusime. Muudugi ei jõua lapsed oma tungisi lõpule viia, kasvataja peab aga seda teadma ja ära hoidma pettumuse ning laste jõudu juhtima tegevusse, mida nad pettumuseta suudavad korda saata. Kasvatusline mõju ilma meie eäwa osatõstmiseta jooksvaist sündmustest jääb tagajärjeta. Muudugi ei võdi lubada, et laste tähelepanu oleks juhitud otsekõne sõjakõledustele ja

seeläbi nende energia ilma vastutajata kulutatud. Kõik see kergeltmõjuv sõja närvilikkus, tujude ja meeleolude heitlus võib enneaegsele energia läbipõlemisele ja tunnete tuimusele.

Peale sõja, kui kultuuri eitava teguri mõju, võib veel olla teine, mitte vähem kardetatav mõju, s. o. apaatia juurte ajalooliste sündmuste puhul, millele järgneb äärmine passiivsus.

Kõik sõja kerge literatuur ja efektirikad pildid peavad ettevaatlikult käsitletud saama, sest nende mõju on külgehaakav, ja kui laps selles labürindis ilma juhita kõbab ja temal ei ole tuge, langeb vastutus õpetaja peale.

Sõda, kui rahvuste enesemääramise õiguste jaluleseadmise printsiip, ja rahvusline antagonism peavad kaduma, selle ajemele peab astuma kultuurilise kokkuleppe keel. Selle kokkuleppe juure pääsime kasvatuse kaudu, ja see peab saama üheks õpetajaskonna ülesandeks. Isesäralist intensiivset tööd nõuab praegusel ajal lapsi ümbritseva õhkkonna tervendamine, ja selles töös peavad wanemad koolile liginema. Kui kunagi on kõneldud kooli ja kodu koostöötamisest kasvatuse alal, siis peab seda siin rõhutama. Wanemad peavad koolile abiks tulema ja us- tavalalt kae mõlja sirutama koostöötamisest. Ümberkäimine lastega peab olema võimalikult ettevaatlik; lapselt nõudes, peab õpetaja rehkendama õpilaste meeleolu ja üleelanistega. Kohusetruult waja ära kasutada kõik õpilaste ajaloolised, maateaduslised ja etnograafilised küsimised ja järelepärimised. Soovitav on mainitud

meesõpetaja kolm tuba ja köögi ja naisõpetaja kaks tuba ning köögi, walmislõhutud küttepuud, walgustuse ja lauda, heina- ning küttepuu-kuuri, sauna, teldri, aida ja kaewu; küllalt karjamaad, mitte wähem kui ühe lehma jaoks, peale selle kooli ligidalt haritud maad, mitte wähem kui pool hektarit.

(7. §). Rahataju saab ülema rahwakooli õpetaja 6000 m. aastas.

Peale selle saab õpetaja lisataju iga wiie, kümne ja wiieteistkümne aasta teenistuse eest, igaford 480 m. aastas korraga ja abielus olew ehk olnud õpetaja ehk õpetajanna, kes oma perekonna toitja, iga noorema kui 18-aast. lapse peale 480 m. aastas kaswatus-abiraha.

(8. §). Algrahwakooli õpetaja saab õigusena mitte wähem kui ühe toa köögiga, lõhutud küttepuud, walgustuse ja wäga harwilikud kõrwalised hooned ning haritud maad, mitte wähem kui meerand hektarit.

(9. §). Rahataju saab algrahwakooli õpetaja 4800 marka.

Peale selle saab õpetaja lisataju iga wiie, kümne ja wiieteistkümne aasta täiswäärilise teenistuse eest, igaford 360 m. korraga aastas, ja abielus olew ehk olnud õpetaja ehk õpetajanna, kes oma perekonna toitja, saab iga noorema kui 18-aast. lapse jaoks 480 m. aastas kaswatus-abiraha.

(10. §). Lühendatud kursusega rahwakooli õpetaja saab needjamad õigused, mis ülema rahwakooli õpetajaqi ning 6900 m. rahataju aastas ja ka jamad lisatajusid ning kaswatus-abirahad, nagu ülema rahwakooli õpetaja.

(11. §). Kui 6., 8. ja 10. §§ määratud eesõigusi ilma raskesteta pole võimalik kooli poolt anda, on õpetajal õigus nõuda selle eest taju üleüldiste seaduste järele, mis riigivalitsus koolivalitsuse ettepanekul kinnitab ja ajandumistel on õigustatud muutama.

(12. §). Rändajate koolide õpetajate teise koha ülesõidu kulud peab riiklikond maksma.

(13. §). Mitterdamise ja käsitööde õpetaja saab taju 175 m. aastas iga nädalatuuni eest. Peale selle on neil needjamad palgad ja paiufõigused, kui ülema rahwakooli õpetajatelgi.

Linna rahwakooli õpetajate taju.

(15. §). Kohalisk oluforda filmas pidades, on õpetajate kõige wähem paß klas-

sifikatsiooni järele, mille koolivalitsus kinnitab:

ülema rahwakooli esimeses järgus 9000, teises 8400, kolmandas 7800 marka ja algrahwakooli esimeses järgus 7200, teises 6600 ja kolmandas 6000 marka.

(16. §). Lisataju iga wiie, kümne ja wiieteistkümne aasta seaduslise teenistuse eest saab iga õpetaja:

ülemas rahwakoolis 480 m. aastas, ja peale selle abielus olew ehk olnud õpetaja ehk õpetajanna, kes oma perekonna toitja, iga noorema kui 18-aast. lapse peale 480 m. aastas kaswatus-abiraha,

algrahwakoolis on lisataju 360 m. aastas ning kaswatus-abirahad nendesamade seaduste järele, kui ülema rahwakooli õpetajatel.

Stearalised määrused.

(21. §). Nende tasumäärade eest, mis 2. ja 3. järtes üles loetud, on rahwakooli õpetaja kohustatud õpetama ülemas ja lühendatud kursusega rahwakoolibes mitte enam kui 30 nädalatuundi ja rahwakoolis 24 nädalatuundi ning käsitöö õpetaja 4 nädalatuundi.

Nii koolitundidest, mis üle määra antakse, kui ka kahe nädalise järgõpetuse eest, saab õpetaja taju 175 m. nädalatuunnist (22. §). Algrahwakooli õpetajal, kes ülemaße ehk lühendatud kursusega kooli teenistusse läheb, on lisataju saades õigus lugeda juure endised aastad, mis ta enne seaduslikes järgus teeninud.

(23. §). Rahwakooli õpetaja, kes ühest kühelkonnast teise läheb, on õigustatud lisataju filmas pidades lugema juure ka endised teenistuse aastad.

(24. §). Õpetajate lisatajus annab wälja rahwakooli nõudmise peale rahwakooli nõunik. Kui koolinõunik kahtleb nõudmise õiguses, otsustab seda lõpuliik koolivalitsus.

(25. §). Kaswatus-abiraha hakatakse maksma kaks kuud pärast lapse sündimist. Selwe sellest mastawate tunnistustega peab endma rahwakooli juhatajale.

(26. §). Määraline õpetaja, kui ta õpetööst lahkunud 30-aastase teenistuse järele, on õigustatud saama paiufit riigivalitsusest järgmiselt:

ülema ja lühendatud kursusega rahwakooli õpetaja 4800 m. ning

algrahwakooli õpetaja 3600 m. aastas. Kui määraline õpetaja enne paiufitiguft parandamata haigeks jääb ehk kui ta

ilma oma jüüta koolitöö jaoks mõimetuks jääb, siis hakatakse talle andma abitaha weerand terveist paiukist, kui ta 5 aastat on teeninud — kui enam, siis lisatakse juure iga aasta weel üks kahetümmendik paiukist; viimati: kes 20 aastat teeninud, saab terve paiuki.

Kui rahwakooli õpetaja miski teisel põhjusel oma teenistusest lahtub, ei ole tal õigust abitaju nõuda.

Riigivalitsusel on õigus töömõimetut õpetajat teenistusest wabastada ja talle paiukit määrata.

Ka algrahwakooli õpetaja saab paiukit niisama, kui ülema rahwakooli õpetajagi.

(27. §). Algrahwakoolist ülemaspe eht lühendatud kursorusega rahwakooli asunud õpetajal on paiuki asjas õigus lugeda juure endised aastad, mis ta algrahwakoolis teeninud.

Nõnda saab uus kooliseadus Soome koolitöö elusse tähtsaid muudatusi.

Uus palgasüsteem astub jõusse tulewa aasta 1. augustist.

Eht küll riigivalitsus on ette pannud kalli aja lisataju tulewaks aastaks 7800 m. perekonnaga õpetajale ja 6300 m. üksikule, ometi armab „Õpetajain lehti“, et see on üsna wähe, sest nüüdspe aja tingimused nõuavad palju juuremat taju, et oleks võimalik elada ja tagajärjerikkalt töötada. Kooliõpetajad peavad kindlasti, arwab leht, olema selle mõtte juures, et rahwahariduse päästmine sünnib ainult siis, kui ametlikudest tõstiasjadest awalikud otjused teeme, see tähendab: rahwakoolis töötajaid peab kindlust. küllalbase ülespidamisega.

Õige wäiksem kalliaja lisataju peaks olema 12.000 marka perekonnaga õpetajale ja 9600 üksikule. Siis tõuseks perelise õpetaja aasta sissetulek 16.000—17.000 margani ja üksiku oma 13.500—14.500 margani. See oleks wäewalt 6 korda enam kui harilikul ajal, kuid üleüldiselt on hinnad tõusnud kümnekordselt.

Paiukit nõuab kooliõpetajate liidu peawalitsus 6000 m. mees- ja 5000 m. naisõpetajale (riigivalitsus ette pannud 4800 ja 3600).

Suwitam on weel koolide tulewaastane eelarwe. See on 127.607.700 Soome marka. Ja kooliüwendus nõuab 64.892.000 S. m. juure.

Meie wennaSrahwa kaastöötegijad loodavad kindlasti, et nende soom saab täidetud, eht küll maad kallis aeg rõhub ja riigikassa raskest seisukorras on. G. Meisänen.

Saksamaalt.

Õpilaste ühinemise võimalused Preisimaal.

Õpilaste ühingute loomise kohta on Preisi teaduste-, kunsti- ja rahwaharidusminister Hänisch oma seniste korralduste täienduseks ja muutmiseks annud järgmise määruse:

1. Õpikide koolide õpilastele lubatakse ajutada õpetajate nõukogu nõusolekul mitte = poliitilisi ühinguid kui ka samsuguste ühingute liikmeks olla, mis juba waremalt finnitatud.

2. Lubatud on ka niisugused õpilaste ühingud, millel eesmärgiks üleüldine poliitika-õpetus, kuid jarnaste ühingute liigeteks ei tohi olla mitte-õpilased, ja neis ühingutes peawad ühewõrra sallitawad olema kõik poliitilised woolud.

3. Kawatjetud õpilaste ühingu põhikirja finnitab õpetajate nõukogu.

4. Peaks ühing töötama oma põhikirja, üleüldise korra eht kombliuse wastajelt, võib õpetajate nõukogu tema tegewuse kas ajutiselt eht kestwalt katkestada.

Ühingu koostäimisteks ja harjutusteks antakse võimalust mööda kooliruumid tarwitada.

5. Osawõtmine ühinguteft, mis pole õpilaste ühingud eeltoodud mõttes, niisama ka osawõtmine mingisuguste ühingute ettemõtetest, on lubatud ainult õpetajate nõukogu nõusolekul. Reeld hakkab maksma ainult kooli ülewalweasutuse finnitusel.

6. Keelatud on partei = poliitilistes ühingutesse astumine ja nende ettemõtetest osawõtmine walimisõiguseta õpilastele.

7. Walimisõigusliste õpilaste osawõtmiseks poliitilistest organisatsioonidest takistusi ei tehta.

Määruses on ühediguslisteks arwatud mõlemast loost õpilased.

S. M.

Ujuõpetuse küsimus Saksamaa koolides.

Neuföllnis (Berliini juures) on iseiseiwate ja joti.-dem. rühmade poolt kats ettepanekut ära antud ilmaliku kooli asjus.

Õiseiseiwad panewad ette kõiki Neuföllni rahwakoole ilmalikkudeks muuta, neist usuoõpetust kõrvaldades. Saksiaal-demonstraatide rühm aga peab filmas seba asjaolu, et Neuföllni wanemate nõukogude walimisel õpilaste wanemate enamus usuoõpetuse poolt on hääletanud, ja

paneb sellepärast ette kiireid ettevalmistusi selleks teha, et kõik usuõpetusest wabastatud lapsed 1. oktoobriks 1920 eraldi õpetust saaksid ja usuõpetuse asemele neile „ühiskonnateaduse“ (Gemeinschaftskunde) tunnid sisse seataks. Wiimase õppeaine tunnid tulewad arvata ka õpetajate jundusliikude tundide hulka.

Ettepanek on järgmiselt põhjendatud: „Et ilmalikkude koolide sisseadumise küsimus jenni seadusandlisel teel korraldata, on soovitatav juba nüüd tarwitusele wotta abinõud selleks, et usuõpetuse tundidest osamõtimest wabastatud õpilased ühiskonnateaduse õpetamise teel edaspidiseks eluks tarwilitu ettevalmistuse omandaksid. See ülesanne on kõige paremini läbiwiidaw laste lahusõpetamise teel. Nõue, et ühiskonnateaduse tunnid, nagu usuõpetuse tunnidki õpetajate jundusliikude tundide hulka arwataks, on tingitud õigluse mõttest. J. M.

Kiirkirja õpetamisest Saksamaa koolides.

Kiirkirja õpetajate ühing (Lehrerverband für Nationalstenographie) on sje-ministeeriumile ära annud, kiirkirja ühtlustamise komisjonile ettepanemiseks, järgmise kawa:

1. Kiirkirja õpetus peab olema junduslikuks õppeaineks kõigis ühtlustonli andeliste õpilaste klassides; vähem andeliste klassides — aga wabatahtliseks õppeaineks.

2. Kiirkirja õpetamist ei pea piirama ainult lühendatud kirja tutvustamisega,

waid õpilased peawad omandama selles aines teatavad wõimised, mis lõpuksamil katsumisele tulewad.

J. M.

Awalikud lasteaiad.

„Zeitungsdiensdt des Deutschen Lehrervereins“ arutab küsimust, kas ei peaks riik enam tähelepanu pöörama eelkooliaegse kaswatuse peale.

Kui kõik lapsed edaspidi ühises rahwakoolis õppima ja ühist algharidust peawad saama, peaks ka selle eest hoolitsetama, et kõik lapsed kooliküpsed oleksid ja et kõrwaldataks koduse kaswatuse puudused. Abinõuks oleksid awalikud lasteaiad. Ühes wäramas kirjatükis juhatakse weel tähelepanu selle peale, et ühiskond selle järele walmama peaks, et wanemad oma õigusi ja kohuseid noorsoo kaswatamiseks tarwitaksid ja silmas peaksid noorsoo kaitseks antawaid määrusi. Sunduslikust lasteaias õppimisest tuleks küll loobuda, jst perekond jääb ikkagi loomulikumaks ühiskonnaks ja wanemate maja paremaks koduks. Ei peaks jee loomulik ajutus oma ülesannet suutma täita, peaks nõudma junduslikku lasteaias õppimist. Riigil olgu ülewalwe olemate wäikelaste koolide üle ja tema hoolitsegu, et lapsi neis õigel alusel kaswatataks, ja et seal kooli ülesandeid kaswatusteaduse wastaselt ei tarwitataks. Lasteaiad peaksid olema maksutud.

J. M.

Organisatsioonide teated.

Eesti Õpetajate Liidu ajutised kodukorra määrused.

Wastu wõetud Liidu asemis. kogu koosolekul 2. jaanuaril, 1921. a.

1. Liigete kohused.

Eesti Õpetajate Liidu liige on kohustatud:

1. määratud tähtaegadel diendama Liidu juhtivate orgaanide poolt E. O. L. maakonna liidu. ja ühingute põhikirjadega kokkufõlas määratud maksud;

2. paendumas Liidu juhtivate orgaanide otsuste, Liidu põhikirja ja ajutise kodukorra määruste alla;

3. üffiksi õpetaja ehk terve õpetajaskonna õigustesse, huwidesse ja ausse priutuwatest nähtustest ning sammudest, tulgu need õpetajate eneste poolt wõi olgu wäljaspoolt sibiitud õpetajate wastu, teatama kohalise õpetajate ühingu juhatusesele;

4. tarbeforral ise wälja astuma õpetajaskonna õiguste, huwide ja au kaitseks;

5. ühe ühingu piirkonnast teise elama asudes sellest teatama mitte hiljem kui kahe nädala jooksul endise ühingu juhatusesele

ning ühe kuu jooksul uue ühingu liikmeks astuma;

6. iga ametit ja ülesannet, mille täitjaks teda walitakse, vastu võtma, kui äraütlemise põhjuseid ei tunnistata walijate poolt mõjuvaid;

7. enese peale võetud kohustusi korralikult täitma;

8. liigete omavahelisi konflikte selgitama vahetõhtu teel.

Täheendus: Liidu juhtivad organid on:

a) kohalilises asjus — õpetajate ühingu peakoosolek;

b) maakonna õpetajaskonna asjus — maakonna õpetajate kongress, maakonna õpetajate liidu asemikkude fogu;

c) üleriiklises asjus — üleriikline õpetajate kongress, Gesti Õpet. Liidu asemikkude fogu.

d) punkt a, b, c mainitud organide volitusel nende juhatused.

2. Liiget, kes § 1. toodud kohustusi ei täida, võidakse välja heita ühingust või Gesti Õpet. Liidust — ajutiselt ehk alaliselt põhikirjas ettenähtud korras.

3. Liiget, kes wabandamata põhjusil puudub kolmelt üksteisele järgnevalt ühingu peakoosolekult, võidakse ühingust välja heita § 2. näidatud korras.

4. Liige, kes kannab mingisuguseid malimiste kaudu peale pandud kohustusi (juhatuse, komisjoni liikme, edustaja maakondlises ehk üleriiklises õpetajate organisatsioonide juhtimates organides jne.) ja puudub mainitud organide kolmelt üksteisele järanemalt koosolekult wabandavaid põhjuseid ette toomata ehk täidab omi kohuseid korratumalt, tagandatakse ametist ja võidakse välja heita ühingtust või Gesti Õpet. Liidust § 2. näidatud korras.

2. Organisatsioonide vaheline läbikäimine.

5. Gesti Õpetajate Liidu juhatuse on otsekohesest ühenduses õpetajate maakonna liitubega; kohaliste õpetajate ühingutega aga maakonna-liidu kaudu.

Täheendus: Lühikesetähtajalised ringkirjad ja teadaanded saadetakse ühingutele otsekoheselt, kusjuures ring-

kirjas ära tähendatakse, kas vastata tuleb maakonnaliidu kaudu või otse teed.

6. Kirjavahetust ühingu, maakonna liidu ja Gesti Õpetajate Liidu vahel on kohustatud mainitud organisatsioonide juhatused toimetama tähtaegadel ja korralikult.

7. Ühingute, maakonna liitude ja Gesti Õpetajate Liidu liikmemaksude diendamist on vastavab organid kohustatud korraldama määratud tähtaegadel.

8. Ühingute juhatused on kohustatud aasta-aruandeid, algava aasta eelarveid, tegevuskavasid ja teateid liigete ja juhtivate organide koosseisu kohta saatma kaheks eksemplaaris hiljemalt 1. märtsil maakonna liidule. Neist jääb üks eksemplaar maakonna-liidu arhiivi, teine saadetakse ühes samajuguste teadetega maakonna-liidu enese üle Gesti Õpetajate Liidu juhatusele edasi, hiljemalt 15. märtsiks.

Täheendus 1.: Muudatustest liigete koosseisus teatab ühingu juhatusele maakonna liidule ja G. Õ. L. juhatusele igal ettetulemal juhtumisel, hiljemalt kuu aja jooksul pärast uue liikme vastuvõtmist (sellekohase registreerimiskaardiga, mis uue liikme enese poolt täidatud), sama aja jooksul teatatakse ka iga liikme lahkumist ehk väljajahetmist ühingust.

Täheendus 2.: Aruannete ja eelarvete kokkuvõttes avaldatakse Liidu häälekandjas.

9. Õpetajate kongresside, peakoosolekute ja üleüldise suuremate koosolekute pidamisel tuleb juhtnõbriks võtta 4. üleriiklises õpetajate kongressil vastu võetud kongressi kodukord, vastavate tehniliste muudatustega.

10. Maakonna-liidud ja ühingud, kes ei täida käesoleva kodukorra määruste § § 6., 7., 8. ja 9. ja ei walva § § 1., 2., 3. ja 4. täitmise järele oma liigete poolt, heidetakse Gesti Õpetajate Liidust välja Liidu põhikirja § 13. ja § 15. korras.

11. Need ajutised kodukorra määrused on maksivad Gesti Õpetajate Liidu täieliku kodukorra vastuvõtmiseni ja kinnitamiseni Gesti Õpet. Liidu asemikkude fogu poolt.

Gesti Õpetajate Liidu asemikfude fogu aastakoosolek

2., 3. ja 4. jaanuaril 1921. a., Tartus, meesgümnaasiumi ruumides, Kiiütli tän.

Koosolekust võtavad osa: haridusminister J. Annusson; Tartu õp. seltsi esitajaina: J. Lort, M. Reinik; Tallinna õp. seltsist: J. Kents, N. Neuhaus, J. Nummo, W. Peet; Tartumaa õp. liidu poolt: J. Abner, A. Arold, K. Kirz, K. Neumann, G. Reial, S. Loming; Järva-maa õp. liidu poolt: M. Väli; Virumaa õp. liidu p.: J. Kalda, P. Pedisson, A. Roswald, A. Möller; Võrumaa õp. liidu p.: A. Peterson, A. Sandt, Th. Köpp, G. Saar, K. Puusepp; Pärnumaa õp. l. p.: J. Hanson; Narva õp. seltsist: J. Söster; Valga õp. ühiskusest: A. Koffult; Wiljandimaa õp. l. p.: J. Orrik; Harju maak. õp. l. p.: A. Risman.

Koosoleku avab Gesti Õp. Liidu esimees J. Annusson; koosoleku juhatusse valitakse: M. Reinik ja K. Neumann, protokollikirjutajaks P. Pedisson, J. Kalda ja J. Söster.

Päevakord: 1. Gesti Õp. Liidu 1920. a. aruanded. 2. 1921. a. tegevuskava. 3. 1921. a. celarmed. 4. Organiseerimisküsimused. 5. Õpetajate päev. 6. 1921. a. kongress ja Gesti-Soomel koolipäev. 7. Valimised. 8. Koosolekul algatavad küsimused.

1. Aruanded. 1) G. S. L. juhatusel tegevusest annab aru J. Annusson. Aruanne käsitleb peaaesjalikult Liidu tegevust teisel poolaastal, esimese poolaasta kohta anti aru asemikfude fogu koosolekul 15. juunil 1920. a. Siisulise ei ole tulnud tegevusse juurde midagi uut, on jätkatud aasta esimesel poolel algatud tööd. On asutatud samme õpetajate ainelise seisukorra parandamiseks, nõutud õpetajatele maksuta arstiabi. Välismaa õpetajaskonnadega, eriti Soome omaga, on püütud asutada lähemasse ühendusse. Koolitarmete soetamise ja muretsemise juures on püütud abiks olla õpetajatele ja koolidele. Ülemaate saamiseks liidu liigete armu kohta on korraldatud liigete registreerimine sellekohaste trükitud kaartidega. — Korteri-puudus, mis esialgu suurel määral tegevust takistas, on lahenenud enam-vähem rahuldavalt: Viit sai oma büroo ja „Kasvatuse“ talituse tarmis Tallinnas, Pital tän. 54, osauh. „Waba Maa“ majas kaks tuba. Asjaajajaks valiti liidu sekretäri abi J. Nummo.

2) Liidu kasjaarvande kannab ette kasjapidaja J. Kents. Aruanne on revisjonkommisjoni poolt revideeritud ja kinnitatud.

Aruanne mõetakse vastu muutmata kujul.

3) Ujafirja „Kasvatuse“ aruande kannab ette liidu asjaajaja J. Nummo. Aruanne on revisjonkommisjoni poolt revideeritud ja kinnitatud.

Aruanne mõetakse vastu.

„Kasvatuse“ toimkonna aruande kannab ette „Kasvatuse“ peatoimetaja Hans Roos. „Kasvatuse“ on tulnud aruande aastal mõeldela paljude raskustega. Korraldiku ilmumist takistasid äärmiselt halvad trükiolud; et trükikoj. töödega koormatud, tuli mõnda nummert trükkida kahes, kolmes trükikojas korraga.

Korraldiku ilmumise tõttu on tellijate hulk väike. Raastöödega toetavad õpetajad ajafirja loiuult.

Ei ole saadud välja anda kawatsetawat poognate armu; puuduivate poognate asemel antakse aastatellijatele tõlge J. Kiiütli „Waatedpetusest“, mis julge trükkis.

„Kasvatuse“ toimetuse ja G. S. L. juhatusel ettepanekul otsustatakse 1921. a. „Kasvatust“ välja anda endiselt kaks korda kus, kahes osas, millest üks poog. siisaldab liihemaid kasvatusteadlisi ja jooksmaisse kooliellu puutuwaid töid, teine — haridusministeeriumi ametlik osa. Põhja-panemamad kasvatusteadlised ja metoodilised tööd ilmufid kaasannetena, erilise tasuta eest.

1921. a. a s t a t e g e w u s k a v a küsimust refereerib W. Peet.

1921. a. tuleb jätkata läinud aastal algatud tööd. Eriti tuleb lõpule wiia õpetajate organiseerimine. Töödõiwetute ja wanade õpetajate toetamise küsimus tuleb jenniselt sõnadetegevusest asetada reaalsele pinnale, nõuda eriti kindlamalt puhkepalga jedduse elluviimist. — Tuleb hoida ühendust wälismaa õpetajaskonnaga, eriti Soomega (Soome-Gesti koolikongress). Koolipoliitikas tuleb õpetajaskonnal tarbetorral esitada oma seisukohta, filmas pidada noorsoo liikumist.

Sennine tegevus on näidanud, et asemikfude fogu poolt walitud toimkondade te-

gemuses ei ole märgata suurt edu; eeloleval aastal tuleks toimefondade konstrueerimine ja ühiskute ülesannete jagamine õpetajate rühmade vahel jätta Liidu juhatuse hooldeks. — Sekretäär Peedi poolt ettekanud tegevuskava kiidetakse heaks. — Koolipoliitikas otjustatakse wolitada Liidu juhatust reageerima sellel juhtumisel, kui siin neilt alustelt kõrwale minnakse, mis õpetajate poolt sellel alal üles seatud. — Juriidilistes küsimustes otjustatakse juhatust wolitada tarbekorral pöörama asjatundjate poole.

1921. a. Liidu ja „Raswatuse“ eelarwed wõetakse ettepanud kujul vastu.

Otjustatakse Liidu juure ametisse panna teadusline sekretäär, kes oleks ühtlasi „Raswataja“ peatoimetaja, kui peaks leiduma wastaw jõud.

Laenu tegemine haridusministeeriumilt 126.000 margga suuruses J. Kõhneli „Waatedõpetuse“ wäljaandmiseks 8 prots., kahe aasta peale — kiidetakse heaks. 1921. a. lubatakse Liidu juhatusele 500 punda trükipaberi kindlustusel laenu teha 225.000 margga suuruses.

Wene õpetajate liit on avaldanud soowi astuda E. S. Liidu liikmeks; asemikude fogu koosolek on põhimõttelikult asja poolt, tegelik wastuwõtmine põhikirja alusel jäetakse Liidu juhatuse hooldeks.

4. Organiseerimisküsimust refererib J. Nummo.

Gestis töötawaid õpetajaid wõiks lugeda wäliselt kõiki organiseerituiks, kuna siuliselt jeda ei saa öelda kaugelgi mitte. Lämini on ainult räägitud, tehtud otjusi, millest kaugelt suur osa ellu wiimata. Kriti just nüüd on wallanud õpetajastonda mingisugune loibus, mille tõttu kipub lonkama isegi igapäewane asjaajamine ja jookswate küsimuste lahendamine. Side ühiskute organisatsioonide wahel on nõrk, ei täideta tihti lihtsat kirjamahetustifti.

Sennine juhusline organiseerimistöö tuleb asetada kindlamale, reegliparasemale alusele, nii sifemijest kui ka wälisest küljest. Kriti wälisest küljest tuleb määrata kindlaks mahekorrad organisatsioonide wahel, ära tähendada liigete kohused ja õigused. Selleks tuleb wälja töötada täieline Liidu koduford, milleks kahe tuleb hakata koguma materjaali. Kõnni koduforra wäljatöötamiseeni tuleb maksma panna wastawa komisjoni poolt wäljatöötatud ajutised koduforra määrused, milles ära tähenda-

tud liigete kohused ja organisatsioonide waheline läbitäimine.

Pärast läbirääkimisi wõetakse vastu Liidu ajutised koduforra määrused (maata käesolew nr. lht. 7), mis maksma hakatakse kahe pärašt käesolewat koosolekut.

5. 1921. a. juwel otjustatakse ära pidada 5. üleriikline õpetajate kongress Tallinnas. Päewakorra kottuseadmine ja lähem aja äramääramine jäetakse Liidu juhatuse hooldeks. — Juunikuu teisel poolel Helsingis ärapectawast Soome-Gesti koolipäewast otjustatakse wõtta osa: korraldamasse toimkonda walitakse: J. Annusson, Anna Raudkats, S. Roos, G. Ollit, K. Sunapuu, Chr. Brüller, O. J. Kiefel, W. Wäts, Anna Winter, M. Kahu ja G. Martinson. Toimkonnale antakse luba Liidu juhatuse poolt kindlaksmääratud eelarwe piirides töötada iseseiswalt.

6. Walimised. Liidu juhatuse ajupaigaks otjustatakse endiselt jätta Tallinn.

Juhatusse walitakse: J. Annusson (17 hädlega), J. Nummo (17 h.), P. Pedisson (17 h.), A. Niiskan (17 h.), J. Niiskan (16 h.), W. Peet (16 h.), J. Kana (15 h.), G. Martinson (14 h.), R. Treffner (13 h.), O. Reinof (12 h.), Aug. Sunapuu (12 h.), M. Neuhaus (12 h.), M. Karfeldt (12 h.), M. Kuusik (16 h.), Ed. Ripman (10 h.).

Kandidaatideks: K. Sunapuu, S. Roos, J. Lorf, J. Sunapuu, A. Lint, J. Kikajon.

Revisjonkommissjoni: J. Kents (17 h.), M. Wäli (15 h.), M. Kann (11 h.), J. Kruus (10 h.). Kandidaatideks: A. Kiwi, Th. Rõbakow.

Revisjonkommissjoni kottufutsujaks määratakse J. Kents. „Raswatuse“ toimetuse ja toimefondade konstrueerimine jäetakse Liidu juhatuse hooldeks.

7. Koosolekul algatatud küsimused:

a) Õp. Walgi küsimuse lahendamise jäetakse juhatuse hooldeks, talle õigust andes astuda otjustawaid samme ja saata kohale uurimiskomisjoni.

b) Juhatust kohustatakse efinema haridusministeeriumis ehk tarbekorral Riigifogus ettepanekuga: 1) maakonna haridusnõukogu kompetentsti laiendada, et ta oleks otjustam ajutus ja et koosseisus oleks ette nähtud kohaliku õp. liidu edustus.

„Kasvatuse“ kassa aruanne 1920. a.

Tulud		Kulud	
	Mrk.		P.
1 jaanuaril 1920 a. oli kassas	6692 65	1) Honoraari makstud	41410 20
2) Tellijate arvel sisse tulnud	110603 50	2) Palgad: a) Toimetusele	27200 —
3) Üksikute numbrite müügist	36917 90	b) Talitusele	15895 —
4) Kuulutuste arvelt	580 —	d) Korrektorile	4350 —
5) Toetusrahad: a) Õp. Liidu poolt	79524 —	3) Paber, trükk ja köitmine:	
b) Haridusmin. poolt	20000 —	a) Paberi peale	11471 50
6) Haridusmin. ametliku osa peale	58120 —	b) Trükkimise ja köitm.	388296 80
7) Paberi müügist saadud	36556 —	4) Kuulutuste peale	520 —
8) Laenuna Õpet. Liidult	164301 —	5) Kantselei kuludeks	1378 45
		6) Ekspeditsiooni peale	18193 15
		7) Korteri, kütte, valgustus	2717 —
		8) Inventaari peale	1360 —
		Raha kassas	302 95
		Kokku Mrk.	513295 05

Äriseis 30 detsembril 1920. a.

Aktiiva		Passiiva	
	Mrk.		P.
1) Kassa seis	302 95	1) Laen Liidult	164301 —
2) 1800 eks. „Kasv.“ 1919 a. a 15 mrk.	27000 —	2) Honoraari maksta	10998 —
3) 1400 „Kasv.“ 1920 a. a 150 mrk.	210000 —	3) Palkasid maksta	3400 —
4) Kauplustest ja Liitudelt saada	52110 —	4) Trükkimisele maksta	48000 —
5) Tellijateilt saada	7502 —	5) 1921 a. peale tellim.	1460 —
6) Inventaar	1360 —	6) Võlata varandus	70115 95
		Kokku Mrk.	298274 95

1921. aasta eelarve.

I. Tulud.

	Saldo 1921 a. algul Mk.	5.271 43
1) Liikmemaksu 1920 a. eest	Mk. 8.000	—
2) Liikmemaksu 1921 a. eest	" 240.000	—
3) Korrigeeringu ja õpetajate päeva arvel	" 7.000	—
4) „Kasvatuse“ toetuseks õpetajate ühinguilt	" 2.000	—
5) „Kasvatuse“ toetuseks väljaspoolt	" 5.000	—
6) Paberi müügist (202 puuda) „Kasvatusele“	" 242.000	—
7) Opiabinõude soetusarvelt	" 110.000	—
8) Ruumide, kütte ja valgustuse arvel	" 24.000	—
9) „Soome silla“ heaks	" 1.000	—
10) Laenu arvel	" 351.000	—
11) Mõnesugused vähemad sissetulekud	" 2.000	—
		992.400

Kokku Mk. 997.671 43

Ajakirja „Kasvatuse“ 1921. aasta eelarve.

Tulud.

1) Tellijate arvel (40 marka kuus)	Mk. 384.000
2) Üksiknumbritel müügist (a 25/20 marka)	" 192.000
3) Kuulutuste arvel	" 15.000
4) Haridusministeeriumilt ametliku osa eest	" 511.080
5) Haridusministeeriumilt toetusrahana	" 40.080

Kokku Mk. 1.142.160

Kaasanded (pedagoogiline kirjandus).

Tulud.

1) Lisamaks „Kasvatuse“ kaasannete eest	Mk. 288.000
2) Toetus Haridusministeeriumilt	" 150.000

Kokku Mk. 438.080

II. Kulud.

1) Palgad: a) teadusl. sekretäär (5000 mk. kuus)	Mk. 60.000
2) b) asjaajaja ja kirjutaja (2500+1500)	" 48.000
3) c) teenijad (1500 mk. kuus) ajutised abijõud (5000 mk.)	" 23.000
4) Kantslele ja postikulud	" 12.000
5) Ruumid, kütte, valgustus	" 36.000
6) Inventaari arvel (kapp, laud, kirjandus)	" 30.000
7) Toimkondade kuludeks	" 20.000
8) Soitudukulud (sisemaal 30.000 mk., välismaale 40.000 mk.)	" 70.000
9) Soome hariduspäeva toimkonnale	" 100.000
10) „Soomesilla“ ehituseks	" 7.500
11) „Kasvatusele“ toetuseks	" 40.000
12) Opiabinõude soetuseks	" 100.000
13) Paberihoid (3000 mk.), kinnitus (30.000), laenu prots. (35.000)	" 68.000
14) Laenu tasuks	" 350.000
15) Kongressi ja õpetajate päeva kuludeks	" 15.000
16) Ettenägemata kulud	" 18.091 43
	866.671 43
Kokku Mk.	997.671 43

1921. aasta eelarve.

Kulud.

1) Honoraar	Mk. 90.000
2) Toimetuse palgad	" 102.000
3) Talituse palgad	" 66.000
4) Paber	" 212.160
5) Trükk	" 552.000
6) Kõitmine	" 20.000
7) Ekspeditioon	" 60.000
8) Kantslele kulud	" 12.000
9) Korter, kütte, valgustus	" 12.000
10) Ettenägemata kulud	" 10.000
Kokku Mk.	1.142.160

Kokku Mk. 1.142.160

Kulud.

1) Honoraar	Mk. 96.000
2) Trükk	" 240.000
3) Paber	" 82.080
4) Kõitmine	" 10.000
5) Kaaned	" 10.000
Kokku Mk.	438.080

Kokku Mk. 438.080

Uued raamatud.

(Toimetusele saadetud kirjandus.)

Anna Saawa. Luuletused. 1. Meljas trükk. — „Warrat“ Mxf. 30. —

Georg Kaiser. G a a s. Draama miies waatuses. Tõlkinud Johannes Semper. — „Warrat“ lhf. 111. — Mxf. 60. —

Jakob Wassermann. S u n d l e m a t a j u u. Safja keelest tõlkinud Jakob Albrecht. — „Warrat“ 89 lhf. Mxf. 30. —

Suqo Reiman. Filosoofia ajaloo käsitamise ülesanded. — „Warrat“ — 32 lhf. Mxf. 30. —

M. Univer. K a s w a t a t u s t e a d u s. 1. 1. Üleüldised andmed. 2. Füüsiline kasvatus. — „Warrat“ 89 lhf. — Mxf. 80. —

A. Krims-Kotkas. Wene keele lugemise raamat Cesti koolidele I. — 4. keele õppeaasta. „Warrat“ 88 lhf. Mxf. 80. —

M. J. Vermontow. Wene kirjandus Cesti koolidele. — Toimetanud L. Elmanowitsch ja M. Nusna. „Warrat“ 15 lhf. Mxf. 50. —

M. Jürmann. M ia h e r n e j a t a k a s w a t a m i n e. K.-ü. „Agronoom“ 16 lhf. —

Ugr. J. Umarik. Suhkruppeedi kasvatamine ja kodune ümbertöötamine. K.-ü. „Agronoom“ 16 lhf. —

S. Prants. Tuhande-aastane Tallinn. Lühikene Tallinna ajalugu. Arenemine kaljusaarest riigi pealinnaks. L. Mutju rmtkpl. kirjastus. 92 lhf. —

J. N. Laterner. M i f e s e p i l m. K o m ö d i a 1. waatuses. Tõlkinud G. Markus. L. Mutju kirjastus. lhf. 19. —

J. Kwartarabje. M o o r e l o o d u s t e a d l a s e k ä s i r a a m a t. Praktilised juhatused loodusnähtuste uurimiseks ja kollektioonide kottuseadmiseks. K.-ü. „Rahwaülikool“ 69 lhf. Mxf. 40. —

L. Elmanowitsch ja M. Nusna. M. J. Vermontow. — Wene kirjandus Cesti koolidele. Sõnastifuga. — 115 lhf. —

K. Kautsky. K u i d a s m a a i l m a j ö d a t e k k i s. M. Martna juhatusel. — Tõoliste k.-ü. väljaanne. 228 lhf. —

A. Reial. Cesti iitseiswate sotsialistide sõnad ja teod. — Tõol. k.-ü. väljaanne. 55 lhf. —

M. Martna. Tõoliste internatsionaal — üleilmiline tõoliste liit. — Tõol. k.-ü. väljaanne. — 54 lhf. —

Leop. Johanson. Tõõkaije seadused. — Tõol. k.-ü. väljaanne — 32 lhf. —

M. Martna. Cesti s.-d. tööliste partei poliitika 1917—1920. — Tõol. k.-ü. — 23 lhf. —

Prof. Dr. D. Schmeil. Inimene. Tõlkinud Joosep Leimann. — „Loodus“ — 93 lhf. —

M. J. Eisen. Cesti uuem müitoloogia II. „Rahw.“ — 80 lhf. — Mxf. 160. —

D. Rootsmann. Algebriline analüüs ülesandeks II. „Rahwaülik.“ 123 lhf. Mxf. 100. —

Ed. Karlson. Rahetordne ehk Itaalia raamatupidamine. „Warrat“ — 55 lhf. —

Prof. R. Wipper. Uus aeg. 1500—1789. I. Tõlkinud M. Lorf. „Warrat“ — 112 lhf. —

Theodor Usfifoo. Geomeetriline ornament. „Rahwaülik.“ — 12 lhf. — Mxf. 30. —

Theodor Usfifoo. Saetööd. „Rahwaülik.“ — 16 lhf. — Mxf. 40. —

Gori. Kollane, must, walge. Väste lugu piltidega. „Siri.“ — 15 lhf. — Mxf. 20. —

Wiktor Päts. Algebra ülesannete kogu 1. — Kirjastus A.-S. „Warrat“ 72 lhf. Mxf. 72. —

„Käesolew algebra ülesannete kogu 1. wihk on tarmitatav kekkooli wiimastes klassides. Selle ülesannete kogu kottuseadmise juures on filmas peetud seda sihti, mida sammub praegusel ajal meie feltskond ja kool, nimelt, wähema teoreetiseerimisega rohkem tegelikult läbi wiia“.

Peeter Ruubel. Poliitilised ja ühiskondlised woolud Cestis. Talupojaline — wäikekohanline ajajärf. 1860.—1905. „Warrat“, 88 lhf. Emf. 70. —

M. Rimski-Korsjakow. Praktiline harmoonia õpiraamat. 2. Modulatsioon. — „Warrat“, 110 lhf. Emf. 60. —

A. Behring ja Th. Usfifoo. Väste geometria. „Rahwaülikool“. 32 lhf. Emf. 30. —

M. Univer ja A. Rudowa. Bioloogia õpiraamat. „Loodus“. 200 lhf. —

J. Sitska. Üleüldine ajalugu. Uus aeg. 3. jagu. 2. trükk. „Rahvaülikool“. 167 lhf. Emf. 130, —

Dr. A. Maltsev. Häälseadmise õpetus. Autori soovil Eesti keelde tõlmetanud Anton Rasemets. „Rahvaülikool“. 30 lhf. Mrk. 30.—

Woldemar Raam. Ladina keele lugemisraamat. „Rahvaülikool“. 56 lhf. Mrk. 45.—

Arthur Adson. Hoosikrants. „Warrat“, 60 lhf. Mrk. 40. —

Gino Leino. Ühepäeva bibliid. Lühikesed jutud, Soome keelest tõlkinud ja eesõnaga varustanud Bernhard Linde. „Warrat“. 88 lhf. — Mrk. 55. —

Kaarlo Draw. Liibuse Jaagu kojutulek. Traagikomöödia 1 watuses. 31 lhf. Mrk. 20.—

„**Wäifeloomakaswataja**“ — nr. 9—10. September — oktoober 1920. a. 24 lhf. Mrk 10.— Sisu: Eesti kana. — Linnukaswatuselst linnades. — Meie praegune kanapölgade sugu äratuundmine. — Noorte kanapölgade sugu aratundmine. — Tähelepanewus algatajatele. — Kanade arstiline järelewaatamine. — Orpingtoni pardid. — Kuidas juuremat jänesekaswatusi asutada? — Kõljede haigused ja nende arstimine. — Seltji elust.

Tallinna Tehnikum. Spikawad. 16 lhf. Mrk. 30.—

„**Kodu**“ nr. 3. — Mrk. 15.— Sisu: Kroonika. — Wiljamihud. — J. Mändmets. — Peeter Süda † — Sõda landeswehriiga. — Supeluskõha arst. — Armin Kona novell. — Kodumaa arstirohud. — Meie põlewkiwi ja tema tööstus. R. Luts.

Lärupu. Meestekoorig. 2. wihk. „Rahvaülikool“, 16 lhf. Mrk. 16.— Sisu: Meil aia äärne tänawas. — Põud. (Willem Grünthal). — Mull' lapsepõlwes rääkis. (C. K. Jakobson.)

Babo. Tubakakaswataja ja parfija käsiraamat. Teine parandatud ja täiendatud trükk. — „Rahvaülikool“. 94 lhf. Mrk. 60.—

M. J. Eifen. Daani hindamise raamat. Liber censur Danicae. R.-ii. „Warrat“. 104 lhf. Mrk. 45.—

„Eesti keele kõige wanemad mälestusmärgid leiduvad Läti Hindreku Ujaraamatus ja Daani hindamise raamatus... See kuningas Waldemari maaraamat on sel ajal kirjutatud, kui oja Eestimaad Daani walitjuse all seisis, warsti pärast Tallinna ajutamist.“

Sisu: Liber censur Danicae ja harutused ta kohta. — Raamatu ülesanne. — Nimed. — Kõlad ja mõisad. — Kirjamis ja keel. — Liber censur Danicae, kuningate Waldemar II. ja Kristofor I. ajal walmistatud aastal 1231 ja 1254.

Willem Reiman. Eesti ajalugu. Trükkiks korraldanud cand. hist. G. Sepp. — R.-ii. „Warrat“. 139 lhf. Mrk. 100.—

„See ülewaade on tarwilik Wene koolis hariduse saanud Eesti haritlastele, kel kodumaa ajaloos väga puudulised teadmised. Ka Eesti ajaloo õpetajal peab ta alatasa käepärast olema, ja ta võib sellele tänuvääriliseks õppeabinõuks olla. Sama tarwilik, või veel enam, on ta õpilastele, kes kodumaa ajaloo vastu humi tundes sündsaid raamatuid wähe leiab või saagedasti on summitud wanemal ajal ilmunud anti-ajalooliselt kõfku seatud raamatuid lugema.“

M. Audowa. Plankton ehk wees heljuwad olewused. — „Warrat“. 87 lhf. Mrk. 50.—

„Suwitust aratada õpilastes ilma tegeliku looduse tundmiseta on igatahes väga raske; võib kõige huwitavamalt ikka jellest rääkida, mida oma film näinud ja käsi katsunud.“

Käesolew töö on kirjutatud selleks, et ta oleks juhatuses wee-elu tegelikul tundmaõppimisel.“

Sisu: Sissejuhatus. — Bakteerid. — Sinirohelised wetikad. — Euglena. — Teised wibulalised. — Rohelised wetikad. — Täniwetikad. — Algloomad. — Rotatoorid. — Wähitaolised. — Putukad.

M. Rimsti-Korsjakow. Praktiline harmoonia õpiraaamat. 1. — Eesti keelde Johan Zeiger. — „Warrat“. 84 lhf. Mrk. 40.—

Sisu: 1. jagu: Algmõisted. — 2. jagu: Harmoniseerimine akordidega ühe helitõulatuses. Konjoneerivad sobitused. Disjoneerivad sobitused. —

Gustav Suits. Eesti lugemise-
raamat. Valitud lugemise-
palad Eesti kirjanduse arene-
mise teelt. II. 340 lhf. Mk. 75.—
Kirjastus A.-s. „Warrak“.

„Ra Eesti lugemiseraamatu teises osas on püüdnud näidata kirjanduse peeglis ning teatud ajajärgu raamis põhilvaateid võimalikult kogu selle maa ja rahva ja keele iselaadilisest elust.“

Rõnda on lugejal juhus rännata kaudu läinud aastajaja 80-date ja 90-date aastate Eesti waimuwalla, kunni uue aastajaja esimehe aastakümne tähisteni ja murranguteni.

Kõige wanem autoriniini Eesti lugemiseraamatu teises osas on W. Weste, kõige noorem A. Pääts.“

G. Tennmann. Kirif arenemise käigul. A.-s. „Warrak“. 34 lhf.

D. Luts. Jnderlin. Reisiweskete d. Kirjastus A.-s. „Warrak“. 46 lhf. Mk. 30.—

Märkus: Linnade ja maakondade kooliwalitjusele, kes suuremal arwul tellivad, annab oma kooliraamatuid „Warrak“ 25-pr. hinnaalandusega. Kooliõpetajatele ja raamatukogudele antakse oma raamatuid 15-pr. hinnaalandusega. Wõdraste raamatute pealt kooliwalitjusele, kooliõpetajatele ja kogudele 10 prots. hinnaalandust.

„Warraku“ kauplused: Tallinnas, Harju tän. nr. 48. Tartus, Müütlitän. nr. 24.

Jaan Numma. Maateaduse õppe-
miks. 13 joonistusega. Tartus. A.-ü.
„Loodus“. 1920. 170 lhf. Mk. 95.—

Gesõnas kirjutab autor:

„Mõtted, mis ses töös puudutatud, on ette kantud Tartu õpetajate seminaari juures korraldatud kahekuulistel õpetajate ettevalmistamise kursustel 1919. a. sügisel ja seminaari viimases klassis ning aastastel kursustel möödaläinud õppeaastal.“

Liidia Mahlstein ja Hans Männik. Elus loodus. Algaste: Lained, inimene ja loomad. Tartus. A.-ü. „Loodus“. 1920. 176 lhf. Mk. 70.—

„See õpperaamat sisaldab kolm osa: taimed, inimene ja loomad . . . Kirjeldusi ja järeldusi on piüitud selles raamatus põhjendada peaaesjalikult nende andmetega, mis õpilasel võimalik oma filmaga näha ja järele proovida . . . Rõris uudisprooviks on su-
guelu käjulew peatükk „Wanemad ja järe-
tulijad.“

Siju: Lained. — Inimene. — Loo-
mad.

Agr. J. Mägi. Koduloomade aua-
toomia ja füsioloogia. 73 pildi ja
joonistusega. — A.-ü. „Agronoom“. 115 lhf.
Mk. 20.—

„Raamatu kokkuseadmise juures on tema lugejatena filmas peetud kõige pealt meie põl-
lutöö ja karjakasvatuse kurjuse, põllutöö-
talweskoolide ja karjatalitajate kurjuse ja
koolide õpilasi; aga peale nende ka meie ede-
nenud tegelikka põllumehi. Raa-
matuse on katjutud rohkesti pilta ja joonis-
tusi mahutada, sest see fergendab väga palju
selle aine õppimist ja õpetamist.“

Siju: 1. Gesõna. — 2. Sissejuhatus.
— 3. Rakk, lude, elund. — 4. Imetajate ko-
duloomade liikumise elundid. — 5. Imeta-
jate koduloomade keha toitmise elundid. —
6. Imetajate koduloomade sijnemise elun-
did. — 7. Imetajate koduloomade tundmise
elundid.

A. Arras. Tähtsamad koduloo-
made haigawad haigused. A.-ü.
„Agronoom“.

Siju: Gesõne. — Sissejuhatuses. —
Kuidas külgehakkawad haigused tekivad. —
Meie koduloomade kehajoosus — Tähtsamad
loomataudid: põrnapõletik. Rahaloomuline
paistetis. Kuniwew mihytöbi. Sigade tar-
bidest. Sigade punatöbi. Sigade kopsutaud.
Sigade kakk j. t. Üleüldse on kirjeldatud
kaks kümme loomataudi.

P. Kallit, kontroll-inspektor. Piina-
karja toimine. A.-ü. „Agronoom“. 159 lhf.

Siju: Karjatoitmise otstarwe. —
Toitmise üleüldised põhijooned. — Toiduain-
ned. — Mitmesugused toiduained. — Toit-
mise korraldamine.

M. Pilt. Sordikaswatus. Eriosa
II. Heinataimede sordiparandus. — Rõrshen-
nad ja punane ristikhein. — A.-ü. „Agro-
noom“. 52 lhf.

Agr. A. Kebane. Seemnetuudmi-
ne. Külwimaterjaali uurimise põhijooned
ja selle tähtsus tegelikus põllutöös. A.-ü.
„Agronoom“. — 48 lhf.

Cand. agr. Aug. Jürmann. Umbro-
hud ja nende häwitamine. — A.-ü.
„Agronoom“. 100 lhf.

Siju: Umbrohust üleüldise. — Umb-
rohu kahjulikkust mõjust. — Umbrohu laiali-
lagunemisest. — Wõtlusest umbrohtude mas-
tu. — Üksikud umbrohud.

Tallinna Õpetajate Majandus-Ühisus

mõtab oma peale koolide varustamist .

raamatutega, kirjutusmaterjalidega, õpivahenditega
ja köitide tarbeasjadega, mis koolidel tarwis lähewad.

Ühijuse läbi võib toidu- ja tarbe-aineid tellida, mida muudu raske on saada
(suhkur, jahu, riis, ülifonnariie, pesurite j. n. e.).

Üh. Juhatus.

Adress: Tallinn, Pikk tänav nr. 54. (Õp. Liidu ruumides).

Kasvatusteadusline ajakiri

„KASVATUS“

ilmub Eesti Õpetajate Liidu väljaandel 1921. aastal

kahes osas :

1. Pool-kuukiri, mis ilmub iga kuu 15. ja 30.p. ja sisaldab lühemaid kirjutusi pedagoogilistest ja metoodilistest küsimustest, koolitöö ülevaateid Eestis ja välismaal, arvustusi koolikirjanduse alalt, organisatsioonide teateid ja haridusministeriumi ametliku osa.

2. Teise osa moodustavad pikemad pedagoogilised ja metoodilised tööd, mis ilmuvad kaasannetena perioodilisele väljaandele üksikute raamatutena, kogusummas 24 trükipoognat.

„KASVATUSE“ tellimishind kuus on :

ühes kaasannetega — 60 marka; ilma kaasanneteta — 40 marka.

===== Üksik nummer 25 marka. =====

Endised aastakälgud : 1919. a. — 90 marka, 1920. a. — 360 marka.

Aadress : Tallinn, Pikk tän. 54. „KASVATUS“.

Telefon 14—63.

Eesti õpetajate Liidu juhatus.